

РЕШЕНИЕ

№ 879

гр. Плевен, 10.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЛЕВЕН, IX ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Вера Св. Найденова

при участието на секретаря ЦЕЦКА С. ШУТЕВА
като разгледа докладваното от Вера Св. Найденова Гражданско дело № 20214430107677 по описа за 2021 година

Производството по делото е образувано по ИМ от СТ. Д. ИВ., ЕГН *****, от гр.Плевен, ул.***, чрез адв.Д.М. от АК ***, против „****“ ***, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.***, ул.*** №*** ***, представлявано от ***. В обстоятелствената част на ИМ се твърди, че на *** г. страните по делото са сключили договор за паричен заем *** №***, по силата на който ответникът е предоставил на ищеца заем е в размер на 600,00 лева, при лихва 241,02 лева и неустойка в размер на 1210,98 лева, на 18 броя вноски. Твърди се, че сумата от 1210,98 лева, представляваща неустойка е недължима, тъй като същата е нищожна на основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави, и поради това, че е сключена при неспазване на нормите на чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 от ЗЗП. Твърди се, че клаузата за неустойка е неравноправна, тъй като размерът ѝ е два пъти над размера на отпуснатата по кредита сума. Поради изложеното моли съда да признае за установено, че ищецът не дължи на ответника сумата от 1210,98 лева, представляваща неустойка по договор за паричен заем *** №***/*** г., сключен със „****“ ***, поради нищожност на клаузата за неустойка, на основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД като противоречаща на добрите нрави, както и поради това, че е сключена при неспазване на нормите на чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 от ЗЗП. Претендират се и сторените деловодни разноси. В писмено становище, депозирано преди съдебно заседание, проц.представител на ищеца моли съда да уважи претенцията, като развива пространни съображения.

В срока по чл.131 от ГПК ответникът е депозирал отговор на исковата молба, в който оспорва предявения иск като неоснователен и недоказан. Твърди се, че клаузата за неустойка не е нищожна на изложените основания. Сочи се, че нищожността на отделна клауза не обосновава нищожност на целия договор. Представят се доказателства и се претендират

разноски.

След съвкупна преценка на доказателствата по делото, съдът приема за установено следното **от фактическа страна:**

От събраните по делото доказателства се установява, че между ищеца и ответното дружество е сключен договор за паричен заем *** №***/*** г., силата на който ответникът е поел задължение да предостави на ищеца сумата от 600,00 лева, срещу насрещното задължение на ищеца – кредитополучател, да върне предоставения му за възмездно ползване финансов ресурс, ведно с начислена възнаградителна лихва, или сумата от 841,02 лева, на 18 месечни вноски, съгласно погасителен план, обективизиран в договора, с дата на първо плащане – 19,11,2021 г., и падеж на последната вноска на 19,04,2023 г. Посочен е размерът на погасителните вноски, първите три от които с размер от 20,03 лева и следващите 15 вноски - с размер от 54,35 лева. Установен е годишен лихвен процент от 40,05% и годишен процент на разходите от 48,22%, като в клаузата на чл.5 от Договора е посочено, че годишният процент на разходите не включва възможните разходи, които заемателят може да се наложи да заплати при неизпълнение на договорните си задължения, както и таксите съгласно Тарифата за таксите на заемодателя. С разпоредбата на чл.6 от Договора страните са постигнали съгласие, че в срок от три дни, считано от усвояване на заемната сума, заемополучателят следва да обезпечи задължението си с осигуряване на обезпечение по начина и реда, установен в разпоредбата на чл.33, ал.1 от Общите условия – поръчител или банкова гаранция. В разпоредбата на чл.33, ал.1 от Общите условия към договора за заем е установено, че при сключване на договора за заем страните могат да уговорят едно от следните обезпечения: 1. поръчителство от едно или две физически лица, които отговарят кумулативно па следните условия: имат осигурителен доход общо в размер на най-малко 7 пъти размерът на минималната работна заплата за страната; в случай на двама поръчители, размерът на осигурителния доход на всеки един от тях трябва да е в размер на поне 4 пъти минималната работна заплата за страната; не са поръчители по други договори за заем, сключени от Заемодателя; не са Заематели по сключени и непогасени договори за заем, сключени със Заемодателя; нямат кредити към банки или финансови институции с класификация различна от "Редовен", както по активни, така и по погасени задължения, съгласно справочните данни на *** към ***; да представят служебна бележка от работодателя си или друг съответстващ документ за размерът на получавания от тях доход; 2. предоставяне на безусловна банкова гаранция, издадена от лицензирана в *** търговска банка за период от сключване на договора за заем до изтичане на 6 месеца след падежа на последната редовна вноска по погасяване на заема и обезпечаваща задължение в размер на два пъти общата сума за плащане по договора за заем, включваща главница и лихва. С клаузата на чл.6.2. от Договора страните са уговорили, че при неизпълнение на задължението на длъжника да осигури посоченото обезпечение в тридневен срок от сключване на договора, последният следва да заплати неустойка на кредитора в размер на сумата от 1210,98 лева, на вноски, съгласно включения в договора погасителен план.

От представеното от ответника копие от *** по договор за паричен заем №*** се

установява, че на *** г., в 16,07 ч. сумата от 600,00 лева е изплатена на ищеца чрез Изипей.

Представени са и ОУ към Договора за паричен заем.

При така установеното от фактическа страна съдът достигна до следните правни изводи:

Съдът намира, че процесният договор за кредит попада под уредбата на ЗПК. В разпоредбите на чл.10, ал.1 и чл.11, ал.1 и ал.2 от ЗПК са изчерпателно изброени задължителните реквизити на договора, като съобразно чл.20 от ЗПК, когато не са спазени изискванията по чл.10, ал. 1, чл.11, ал.1, т.7-12 и т.20 и ал.2 и чл.12, ал.1, т.7-9 от ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен. Процесният договор е сключен в писмена форма по разбираем начин; посочен е общият размер на кредита, съгласно чл.11, ал.1, т.7 от ЗПК; лихвеният процент по кредита съгласно чл.11, ал.1, т.9 от ЗПК е определен на годишна основа съгласно §1, т.4 от ДР към ЗПК – фиксиран; условията за издължаване на кредита – включително погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, съгласно чл.11, ал.1, т.11; информацията по чл.11 ал.1 т.12; наличието или липсата на право на отказ на потребителя от договора и срока, в който това право може да бъде упражнено, съгласно чл.11, ал.1, т.20 /в чл.28-29 от ОУ/; общите условия, които са неразделна част от договора, съгласно чл.11, ал.2 от ЗПК. Съгласно чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК, договорът за потребителски кредит трябва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение №1 начин. Според §1, т.1 от ДР на ЗПК, "общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по[1]специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия, а в т.2 от същата разпоредба е указано, че "обща сума, дължима от потребителя" е сборът от общия размер на кредита и общите разходи по кредита за потребителя. Видно от съдържанието на процесния договор за кредит, в него не е ясно формулирана действителната "обща сума, дължима от потребителя". Така в чл.3.10 от Договора за паричен заем фигурира "обща сума за плащане": 841,02 лева и в чл.3.1 от Договора за паричен заем е посочен „размер на отпуснатия заем“: 600,00 лева, но не е ясно как е изчислена общата сума за плащане 841,02 лева /от погасителния план може да се предполага, че това е сбор на главница 600,00 лева и лихва 241,02 лева/, какво включва тя освен общ размер на кредита; какви са и как са отчетени общите разходи по кредита за потребителя, какво включва ГПР от 48.22% освен годишния лихвен процент от 40.05%. В раздел IX „Допълнителни услуги“ от ОУ е регламентирано заплащане на такси при избор на допълнителни услуги в т.ч. „за експресно разглеждане на искане за заем“; „за удължаване на

заем“. В раздел XI „Разваляне и прекратяване на договора за заем. Неустойки“ от ОУ са предвидени заплащане на разноси за извънсъдебно и съдебно събиране на вземането, както и заплащане на неустойки в т.ч. и при непредставяне на годно обезпечение в срок от 3 дни от подписване на договора за заем. Установи се от представеното и приложеното към исковата молба от ищеца Извлечение за извършени и предстоящи плащания, издадено на 01.12.2021 г. от заемотателя /л.4/, че няма платена сума до момента по договора.

По отношение претендираната от ищеца нищожност на клауза за неустойка, като накърняваща добрите нрави и следващата се от това недължимост на сумата от 1210,98 лева, съдът счита за необходимо да отбележи следното:

Както е прието в т.3 от ТР № от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, нищожна поради накърняване на добрите нрави е клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Добрите нрави не са писани правила, а съществуват като общи принципи или произтичат от тях, като за спазването им при иск за присъждане на неустойка съдът следи служебно. Преценката за нищожност на неустойката поради накърняване на добрите нрави следва да се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора при използването на критерии като естеството на задълженията, изпълнението на които се обезпечава с неустойка; дали изпълнението на задължението е обезпечено с други правни способности - поръчителство, залог, ипотека; съотношението между размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнение на задължението вреди и други. Неустойката следва да се приеме за нищожна, ако единствената цел, за която е уговорена, излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. В този смисъл е константната практика на ВКС /напр. Решение № 99 от 8.07.2010 г. на ВКС по т. д. № 984/2009 г., I т. о., ТК; Решение № 776 от 5.01.2011 г. на ВКС по гр. д. № 969/2009 г., IV г. о., ГК; Решение № 139 от 21.05.2019 г. на ВКС по гр. д. № 3109/2018 г., IV г. о.; ГК Решение № 196 от 6.12.2010 г. на ВКС по т. д. № 335/2009 г., II т. о., ТК/. В глава Четвърта от ЗПК е уредено задължение на кредитора, преди сключване на договор за кредит, да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В този смисъл е съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008 г. относно договорите за потребителски кредити. Разгледана в този аспект, клаузата в чл.6.2. от договора за паричен заем, според която се дължи неустойка в размер на 1210,98 лева при неосигуряване в 3-дневен срок от датата на усвояване на заемната сума на обезпечения чрез поръчителство на физически лица или безусловна банкова гаранция в полза на заемотателя, се намира в пряко противоречие и конфронтация с преследваната с целта на транспонираната в ЗПК директива. Подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение след като вече договора е подписан, кредита е отпуснат и дори е усвоена сумата, като ако не го стори, дългът му

нараства. Според чл.16 от ЗПК, проверката за кредитоспособността на потребителя трябва да се извърши преди сключване на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа на изводите от проверката. В конкретния случай и след като кредитът е бил разрешен, от лицето се изисква да представи обезпечение и да заплати неустойка, предварително определена по размер и разсрочена в погасителните вноски. Преддоговорното задължение на кредитора да направи оценка на кредитоспособността на кредитополучателя, доколкото цели да предпази потребителите от свръхзадлъжнялост и неплатежоспособност, допринася за постигането на целта на Директива 2008/48, която се състои, както става ясно от съображения 7 и 9, в предвиждането в областта на потребителските кредити на пълна и наложителна хармонизация в редица ключови области, която се приема като необходима, за да се осигури на всички потребители в Съюза високо и равностойно равнище на защита на техните интереси и за да се улесни изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити. В този смисъл параграф 40-43 от Решение от 27,03,2014 г. по дело C-565/12 на четвърти състав на СЕС. С тази клауза за неустойка на практика се осъществява следното: първо се подписва договора и отпуска кредит, усвоява се сумата, а в последствие се иска обезпечение, което е в директно противоречие с целта на директивата да се предотврати безотговорното кредитиране. Косвено вредите, чието обезщетение се търси с тази неустойка, са, че вземането няма да бъде събрано. На практика така се стига до кумулирана неустойка за забава, компенсаторна неустойка и иск за реално изпълнение, което е недопустимо. При това още веднъж следва да се подчертае, че тези вреди са самопричинени, тъй като, ако има предварителна оценка, че е нужно обезпечение, за да се отпусне кредитът, той не би трябвало да се отпусне, преди да се предостави обезпечението. В случая това изискване не е спазено и от неизпълнение на това задължение за предварителна оценка финансовата институция не може да черпи права за себе си, за да изведе легитимен интерес да претендира неустойка. В индивидуалните условия по Договора и ОУ към него не се изяснява конкретно при какви обективни критерии, фактори и начин е формиран размерът на неустойката – бланкетно в чл.6.2. се сочи в глобален размер от 1210,98 лева. Нещо повече, същата е определена в размер, по-висок, над 200 % или над 2 пъти от предоставения паричен заем от 600,00 лева и се кумулира към погасителните вноски, като по този начин води до скрито оскъпяване на кредита и дава възможност за неоснователно обогатяване на едната от страните по сделката, в случая – на търговеца за сметка на потребителя. Подобен абсолютно прекомерен размер не би могъл да се оправдае с поетия от кредитора риск от неизпълнението и то на акцесорно задължение за представяне на обезпечение и тази уговорка създава значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя и в този смисъл накърнява добрите нрави и се явява нищожна. Неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано пряко с претърпените вреди (няма данни за ищеца да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение), е пример за неустойка, която излиза извън присъщите и обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции, и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. По посочения начин се заобикаля и разпоредбата на чл.33, ал.1 от ЗПК. С процесната клауза за неустойка в полза на ищеца се уговаря още едно

допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение – непредоставено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл.33, ал.1 от ЗПК. Така че, съобразявайки изложеното по-горе съдът счита, че клаузата по чл.6.2. във вр.чл.6.1. от индивидуалните условия по договор за паричен заем *** №***, сключен на *** г. и ОУ към него накрънява добрите нрави, поради което се явява нищожна и на осн.чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД. Тъй като противоречието между клаузата за неустойка и добрите нрави е налице още при сключването на договора, то следва извода, че в конкретния случай не е налице валидно неустоечно съглашение и съобразно разпоредбата на чл.26, ал.1 във вр. с ал.4 от ЗЗД, в тази си част договорът изобщо не е породил правно действие, а нищожността на тази клауза е пречка за възникване на задължение за неустойка по договора – ето защо предявеният отрицателен установителен иск е основателен и следва да бъде уважен.

При този изход на спора, ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца сторените разноски за държавна такса в размер на 50,00 лева.

В производството по делото ищеца е бил защитаван на основание чл.38, ал.1, т.2 от ЗАДв. На адв.Д.М. от АК ***, който е осъществил безплатна правна помощ на ищеца, следва да се присъди адвокатско възнаграждение в минималния размер по Наредба №1/2004 г., или 300,00 лева, като следва да се отбележи, че искът е оценяем и е с цена 1210,98 лева.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА за установено, на основание чл.124, ал.1 от ГПК вр.чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД вр.чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 от ЗЗП, че **СТ. Д. ИВ.**, ЕГН *****, от гр.Плевен, ул.***, **НЕ ДЪЛЖИ** на „****“ ***, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.***, ул.*** №*** ***, представлявано от ***, сумата от **1210,98 лева, представляваща неустойка по договор за паричен заем *** №***/** г.**, сключен със „****“ ***, поради нищожност на клаузата за неустойка, на основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД като противоречаща на добрите нрави, както и поради това, че е сключена при неспазване на нормите на чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 от ЗЗП.

ОСЪЖДА „****“ ***, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.***, ул.*** №*** ***, представлявано от ***, **да заплати на СТ. Д. ИВ.**, ЕГН *****, от гр.Плевен, ул.***, сторените по делото разноски в размер на 50,00 лева за държавна такса.

ОСЪЖДА „****“ ***, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.***, ул.*** №*** ***, представлявано от ***, **да заплати на адв.Д.М. от АК ***, адвокатско възнаграждение по чл.38, ал.1, т.2 от ЗАДв. в размер на 300,00 лева.**

Решението подлежи на обжалване пред Плевенски окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Плевен: _____